

De tristesse van het circus

door
Edine Wijnands
edine.wijnands@bndestem.nl

De Bredase Wiesje Peels fotografeerde de andere kant van het bestaan van een artiest.

BREDA - In kleine letters staat het aan de binnenkant van de kaft van haar boek *Mimus*. 'Voor Enrico Magnetico.' Wie dat is? De Bredase fotografe Wiesje Peels (39) lacht klaterend. „Mijn vader”, zegt ze dan. Hij blijkt één van haar inspiratiebronnen.

Ze begint te vertellen. Over haar vader. Die naast zijn werk een soort hobby-theater had. Met een wagentje achter de auto, waarin zijn zelfgemaakte opvouwbare theatertje zat, tufte hij met Wiesje langs kleine zalen. Daar zette hij een hoedje op, drukte een rode neus op en gaf zijn voorstelling. Als Enrico Magnetico en zijn *Teatro Picolini Illusioni*. Een clown-goochelact. „Met een knip-oog”, zegt Peels.

Ze kijkt met veel plezier terug op die tijd. Op het gevoel om samen op avontuur te gaan. Onderweg te zijn. Op weg om mensen te vermaken. Vroeg op, laat thuis. Soms slapen in een bedje in de auto. „Het waren intieme momenten.” De beleving van haar vaders thea-

■ De Bredase fotografe Wiesje Peels (met haar boek) met op de achtergrond een deel van haar expositie. foto Johan Wouters/het fotoburo

Tijdens het internationale fotofestival BredaPhoto, nog tot 26 oktober, besteedt BN DeStem aandacht aan werk van deelnemende exposanten.

ter. „Dat was één van de inspiraties.” Maar, ze draait haar fotoboek om, toont een klein plaatje van een schilderij. „Dit was misschien nog wel belangrijker. Dit schilderij van E. Witkamp. Groot hangt het bij mijn ouders thuis.”

Een jongen naast een trommel, een circusjongen. Een schilderij dat door de kleuren en de sfeer Peels vormde tot de fotografe die ze later werd. „Meer dan de televisie die er onder stond”, lacht ze. Wat het was? Iets in de werking van het licht, in de houding van de jongen. „Hij staat er heel rustig, kijkt je recht aan, en straalt een melancholie uit, tristesse.”

En precies die melancholie treft in de foto's die Peels maakte in verschillende circussen. Ze hangen tijdens het internationale fotofestival BredaPhoto groot midden in het Chassépark in Breda. Ze blijken een behoorlijke aanzuigende werking te hebben. Keer op keer drentelen er groepjes omheen.

Peels duikt nog even terug in het verleden. Vertelt over die ene reis die ze begin deze eeuw maakte naar Zuid-India. Hoe ze daar eigenlijk was voor een fotografische documentaire over een jonge kapitein, maar uiteindelijk met haar camera onverwacht verzeild raakte in de coulissen van het Great Bombay Circus. Ze maakte er foto's die - achteraf gezien - het begin waren van een jarenlange fascinatie voor de achterzijde van de artiestenglimlach.

Het zijn niet de circusacts die haar boeien. Integendeel. Het is die achterkant. De artiest die voor hij zijn theater betreedt, voor hij zijn publiek de kunsten laat zien die hen versteld doen staan, zich in alle eenzaamheid voorbereidt. Het is ook de artiest die zich, terwijl de tent nog nagalmt van het applaus, in de onzichtbaarheid van de coulissen, ontspant. Zijn vermoeidheid toont. Zijn ware gezicht laat zien.

Om haar foto's te maken reisde Peels mee met verschillende circussen. Niet de grote. Juist de klei-

neren. De familiebedrijfjes die keihard moeten ploeteren om het hoofd boven water te kunnen houden.

Die soms met slechts een handvol mensen alles draaiende houden. In meerdere rollen. De dompteur is net zo makkelijk de acrobaat als de clown. Hij moet wel. En weer wijst Peels op de 'tristesse'. Ze vertelt hoe zwaar het leven van die circusartiesten soms is. En hoe ze maar doorgaat. „Terwijl er soms maar vijftien man publiek in de tent zit.” Ze moeten wel. Ze kunnen niet anders. „Die circusact is wat zij doen, wat zij kunnen. Vaak hoe zij zijn opgegroeid. Iets anders is er niet.”

Peels ziet duidelijke parallellen met het kunstenaarsbestaan. Waar ook veel wordt geploeterd. Waar de weg die voorafgaat aan dat wat het publiek uiteindelijk ziet, veel langer en moeizamer is, dan veel mensen zich realiseren. De foto's die ze maakte stralen precies dat uit. Wekken mededogen op. Tonen in het theatrale decor van de desolate achterkant van de circustent, de eenzaamheid van de artiest. Mens en dier. Want zelfs de dieren die Peels vastlegde, die - in tegenstelling tot de mensen - recht in de camera kijken, roepen het melancholische beeld op van de eenzame artiest. Peels vertelt hoe haar schoonmoeder de foto's zag. „Ze keek me aan, vroeg me: 'Wiesje, ben jij eenzaam?' Het trof me. Want ze had gelijk. Mijn foto's reflecteerden een bepaalde diepere laag die ook ik kan voelen.” Een gevoel van alleen zijn temidden van vrienden en familie. „Hoe zal ik het omschrijven, het is een gevoel dat iedereen wel eens overvalt. Je bent niet eenzaam, maar toch voel je je even alleen. Dat is kennelijk terug te zien in de fo-

to's die ik maakte in de circussen. Als een spiegel van mijn eigen gevoel.”

Twaalf van de beelden die ze maakte zijn geëxposeerd bij BredaPhoto. Een veelvoud, namelijk 81 in totaal, zijn afgedrukt in het fotoboek *Mimus* dat Peels maakte. Zaterdag om 14.30 uur wordt het gepresenteerd in de StadsGalerij in Breda. Hoe zij haar eigen boek omschrijft? Peels strijkt met een vinger over de gouden letters op de voorkant. Het klatergoud van de façade.

Ze pakt het boek op. Maakt een wegende beweging met haar hand en zegt: „Het voelt als een roman. Express. Ik zie het als een stemmingenroman.”

Stemmingen waarvan zij hoopt dat ze worden opgepikt door de mensen die haar foto's zien. „De foto's tonen een circus”, zegt Peels. „Maar ze gaan helemaal niet over het circus.” Ze gaan over emoties, melancholie. Tristesse.

BN bndestem.nl/bredaphoto
DeStem Dossier over Breda Photo

■ Uit de serie *Mimus*: de jongleur (links) en de olifant. foto's Wiesje Peels

